

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

N:r 2
Mars

Organ för Svenska Brandkårens Riksförbund.
Redaktion: Styrmanbg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1937
19 årgången

Utluftningens betydelse för arbets- möjligheterna vid inomhusbränder.

En eldsvåda med tillfälle att fastställa temperaturen

Människan är danad att leva omgiven av luft och i en jämförelsevis jämn temperatur. Med konstlade medel, såsom kläder och uppvärmda bostäder, kan visserligen livet uppehållas under rätt bistra förhållanden, men villkoret för att livet ej skall fly är att kroppstemperaturen hålles i det närmaste vid 37°. Endast en eller ett par graders avvikning uppåt medför ett abnormt tillstånd, som verkar menligt på välbefinnandet. Stiger t. ex. hos den fullvuxna människan temperaturen 4° eller till 41° är tillståndet att beteckna som mycket allvarligt, vilket ej är så märkvärdigt, ty redan vid 45° börjar blodets äggviteämnen att koagulera, d. v. s. stelna. Under de millioner år, som åtgott för

människans utveckling har organismen lärt sig att reagera mot sådana förhållanden, som hava skadlig inverkan. Tack vare denna känslighet hava individerna under generationer automatiskt lyckats undvika en mängd omedelbara faror. Ett litet barn t. ex. vet ej att elden eller ett varmt föremål är farligt, men den medfödda känslan gör vid beröring genast klart för barnet, att det bör akta sig. Vi kunna ej göra våld på naturen utan att det hämnar sig på ett eller annat sätt.

De omständigheter, som särskilt vid inomhusbränder försvåra eldsläckningsmanskapets vistande i närheten av eldhärden, är dels röken med däri uppblandade restande gaser, dels värmen.

Röken och retgaserna skada lungorna och därför reagera andningskanalerna för att hindra de skadliga ämnena att komma ned i lungorna precis som en brödbit eller annan mat ögonblickligen framkallar hosta, om den kommer i luftstrupen. Hostan, som är en omedveten reflexrörelse, utgör ett skydd mot att ämnen, som kunna skada lungorna tränga ned. Lagg märke till att man i tätare rök ej kan andas genom näsan, som är den egentliga andningsvägen och därför är känsligare än munhålan för sådana gasformiga ämnen, vilka ej äro lämpliga för lungorna. Att människans sinne ej reagera för den giftiga koloxiden beror väl sannolikt på, att även om människan något tiotusental år begagnat sig av bostäder i en eller annan form, har hennes förfäder under avsevärt längre utvecklingsperiod levat utomhus under sådana förhållanden, att deras organism ej blivit utsatt för koloxid. Det fanns således ej någon anledning för kroppen att reagera mot koloxiden. Någon allmän risk för koloxid döden har väl knappast förelegat förrän spjällförsedda eldstäder började användas. T. o. m. så vetenskapligt och tekniskt bildade personer som polarforskare hava ju fallit offer för koloxid, då de i alltför täta hyddor begagnat sig av vanliga fotogenkök. Det är också först på sista tiden, som koloxidfaran blivit mera allmänt uppmärksammas.

Värmen kan skada kroppen på två olika sätt: Genom direkt beröring med eld (varma föremål) eller också genom strålningsvärme kan huden skadas. Brännskadorna äro ej endast smärtsamma och svåråtkäta utan vid större omfattning även livsfarliga. Som bekant är en brännskada, som omfattar en tredjedel eller mer av kroppsytan livsfarlig.

Mot strålningsvärme är huden

olika känslig. Slemhinnor, som t. ex. läpparna, skadas mycket lättare än en valkig hand. Den varma inandningsluften kan också framkalla inflammationer i svalg och stämband. En särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att ögats hornhinna ej blir utsatt för allt för stark värme. Det finns exempel på att tillfällig blindhet härigenom uppstått. Rent instinktivt har ju människan vid stark strålningsvärme benägenhet att kisa med ögonen och helst även hålla handen mellan värmekällan och ögonen för att på detta sätt skydda de senare. De med röken och brännskadorna förenade farorna äro i allmänhet kända. Mindre torde däremot kunskapen om hetans inverkan på den mänskliga organismen vara. Inledningsvis har framhållits att kroppstemperaturen måste hållas vid $+37^{\circ}$ för att tillståndet skall vara normalt, vilket är nödvändigt om individen skall kunna prestera ett fullgott arbete. Kroppens skydd mot överhettning är svettningen. Genom svettens avdunstning tages värme från kroppen på samma sätt som släckningsvattnet, då det förångas, tager värme från eldhärden.

Allmänt bekant är att i tropikerna arbetet vilar under den hetaste delen av dagen och den egentliga verksamheten äger rum på morgonen och aftonen. Anledningen till detta förhållande är, att under den varmaste delen av dagen kroppen tillföres så mycket värme utifrån, att kroppstemperaturen vid minsta ansträngning har tendens att stiga, därför att svettningen ej förmår avlägsna tillräckliga värmemängder. Ett tillstånd av matthet, ett naturligt skydd mot forcering av arbete, blir följden. Ju fuktigare den omgivande luften är, desto svårare har den att upptaga kroppens fuktiga utdunstning och desto mer

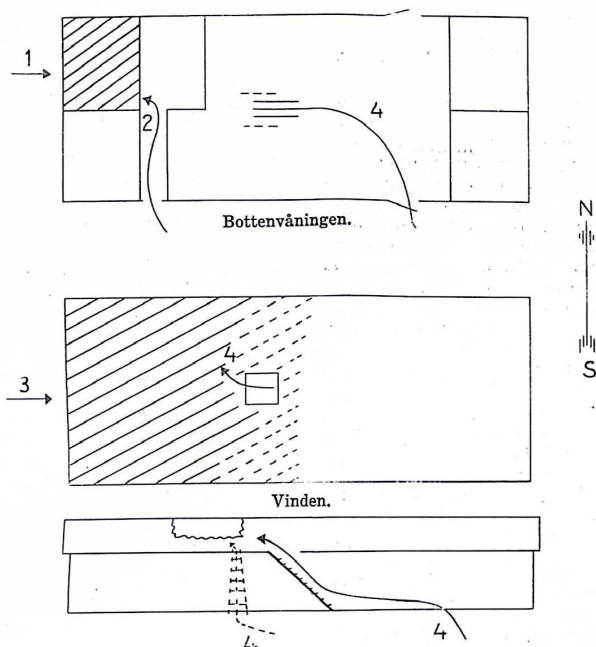

Bild 1. Schematisk skiss. Plan och genomskärning.

tryckande känns värmen. Mot den alltför starka hettan är givetvis de nordiska folken mera känsliga än tropikernas infödingar, vars kroppar genom generationers acklimatisering blivit inställda på att skydda sig mot värme.

Något liknande den tropiska mattheten, som ovan berörts, kan man vid krävande inomhusbränder stundom iakttaga hos brandmanskapet. Det är förvånande vad en dylik matthet kan komma häftigt. Jag har vid flera tillfällen iakttagit, hur annars driftiga och energiska brandmän plötsligt blivit nästan apatiska och detta under sådana förhållanden, att röken ej kunnat vara anledningen. Det har vid dessa tillfällen synbarligen varit fråga om en tillfällig överhettning av kroppen.

Genom svettprocessen kan människan visserligen uppehålla sig i en omgivning, där temperaturen överstiger kroppstemperaturen. I torr luft t. ex. i ett s. k. turkiskt bad kunna de flesta människor uthärda 70° till 75°. Den fuktiga luften i en finsk bastu försvårar svettens avdunstning, varför en temperatur på 50° till 55° här känns lika pressande, som det turkiska badets 70°. Härtill kommer att den fuktiga luften är mera värmeledande, varför större värmemängder tillföres kroppen utifrån. Endast under relativt korta tidsperioder och tack vare svettprocessen förmår människan uppehålla sig i en bastu.

Förhindras svettprocessens kylande inverkan, vilket sker t. ex. i ett varmt karbad, tål män-

niskan endast omkring 40°. Vatten med en temperatur av 50° C framkallar skador å huden.

I forskningssyfte har ett par engelsmän försökt att uppehålla sig i en bakugn, där lufttemperaturen uppmättes till 111° C. De erforo genast en starkt brännande känsla i ansiktet. Beskrivningen tyder på att de hade kläder på sig, som således skyddade större delen av kroppsytan mot värmen. Annars hade de förmodligen ej kunnat krypa in. Trots detta inställde sig omedelbart stark svettning åtföljd av häftig hjärtverksamhet. Efter ett par minuter ökades obehaget genom huvudvärk och susning i öronen åtföljd av yrsel, som tvingade till försökets snabba avslutande. Med hänsyn till klädernas skyddande inverkan liknar detta fall mera förhållandena på eldstället än de förut omnämnda baden. Synbarligen bidrager den varma inandningsluften till kroppstemperaturens stegrande och det är tydligt, att den mänskliga förmågan att motstå höga temperaturer endast är av mycket kort varaktighet. Vid eldsvåder kan man under stundom iakttaga att brandmanskapet först kan tränga fram men efter kort vattenbegjutning tvingas tillbaka av den heta vattenången. Förhållandet förklaras av den olika inverkan, som torr och fuktig luft utövar. Jämför den torra och fuktiga bastun.

Vid större bränder torde man få räkna med en temperatur av 800—1000° C i brandgaserna. Temperaturen utanför eldgränsen, där eldsläckningsmanskapet uppehåller sig, är naturligtvis växlande men många gånger måste man nog räkna med respektabla siffror. Med hänsyn härtill och människans begränsade förmåga att uthärda hög temperatur, bör vid eldsläckningsarbetet strävas efter att göra arbetsförhållandena så gynnsamma som möjligt. *De varma gasernas undanskaffande*, med

ett ord *utluftning*, är härvid det effektivaste medlet, ett medel, som understundom fordrar en viss teknik, men som i gengäld ger goda arbetsförhållanden. Ju mera arbetsförhållandena på eldstället kunna bringas att närma sig det för människans normala tillståndet, desto bättre prestationer kan släckningsmanskapet utföra.

Den 1 sistlidna januari inträffade på elektricitetsverket vid Värtan i Stockholm en eldsvåda, där tillfälle gavs att fastställa temperaturen på några platser i eldens närhet. Dessa siffror giva i viss mån anvisning för de åtgärder, som äro lämpligast vid släckningens genomförande och peka otivelaktigt på, att utluftningen spelar en mycket stor roll icke endast för rökens undanskaffande utan även för temperaturens sänkande utanför eldgränsen. Utluftningen är så tillvida tveeggad att den ökade luftomsättningen höjer temperaturen i brandgaserna (lågorna), men om dessa gaser snabbt försvinna påverka de den närmaste omgivningen mindre, än då de endast långsamt kunna komma undan.

Eldsvådan i fråga berörde ett magasin av trä, 30×12 m. under tak av korrugerad plåt. Byggnaden, som hade en höjd till takfoten av 4,5 m. var uppförd i en våning och vind. Bottenvåningen innehöll vid vardera gaveln två mindre rum, medan mitten upptogs av ett större lagerutrymme. Vinden, vilken även användes som lagerplats, sträckte sig utan mellanväggar från gavel till gavel (se Bild 1). Från lagerrummet i bottenvåningen ledde till vinden en rak öppen trätrappa. Där denna genomskar vindsgolvet, hade i det senare upptagits en öppning med ung. 2 kvm. yta, vilken vid eldsvådetillfället stod öppen.

Vid brandkårens ankomst var det nordvästra rummet i bottenvåningen helt övertänt och lågorna slog ut genom rummets båda

fönster. Elden hade härifrån spritt sig till vindens västra del. Under plåttaket låg gammal takbeläggning av tjärpapp, vilket gjorde röken särskilt svart och ogenomtränglig. Till följd härav och emedan lagerrummet var fyllt med hyllfack och div. materiel kunde trappan ej anträffas av brandmännen. Den svarta röken hade nämligen genom trappöppningen trängt ned i lagerrummet och helt fyllt detsamma.

Två ledningar, en utvändig och en invändig (se bild 1, ledning 1 och 2) satte snart en gräns för eldens spridning i bottenplanet. För släckningsarbetet på vinden fanns följande möjligheter: det västra gavelfönstret, trappan eller över taket.

Till följd av svårigheterna att finna trappan kunde man ju även tänka sig möjligheten att genom östra gavelfönstret söka tränga fram mot elden. Hettan var emellertid på den relativt låga vinden så stark, att ett framträngande sannolikt varit omöjligt och under alla omständigheter riskabelt. Med hänsyn till den våldsamma övertändning, vilken inom starkt uppvärmda lokaler kan äga rum, i förening med den ganska obekväma reträttvägen över stegen genom det smala gavelfönstret inskränktes arbetet här till att med en ledning bevaka fönstret, för den händelse en häftig antändning över hela vinden skulle inträffa.

Under tiden koncentrerades arbetet på att ungefär 10 m. från västra gaveln få upp taket vidnocken, medan elden genom västra gavelfönstret i möjligaste mån hölls nere (se bild 1, ledning 3). För att vid behov kunna försvara sig mot lågorna hade de på taket arbetande en ledning (ledning 4) till förfogande.

Så snart röken och hettan lättat, var det en enkel sak, att över trappan tränga upp på vinden och slå ned elden.

Att vid släckningen av vinden avluftningshålet i taket var det viktigaste arbetet framgår av följande iakttagelser. I lagerrumets tak var uppsatt en elektrisk glödlampa, vilken av hettan deformerades. Den undersökning av lampen, som fabrikanten, Luma-fabriken, varit nog vänlig att verkställa, har givit vid handen att lampan varit utsatt för en temperatur av omkring 550°C . Denna värme har genom trappöppningen trängt ned i lagerlokalen. Det kan ju även tänkas att en eller flera stickflammar skjutit ned genom trappöppningen. Elden i egentlig mening har emellertid aldrig varit nere i lagerrummet, vars tak ej bar andra märken av eldsvådan, än att kådan i takpanelens kvistar kokat ut. Den höga temperaturen på $+550^{\circ}\text{C}$ synes således hava varit av ganska kort varaktighet, enär takpanelen annars skulle hava antänts.

Å lagerrumets hyllfack voro etiketterna skyddade med celluloidskivor. De översta hyllfackens etikettskydd voro uppbända, de mellersta, vilka sutto 1,70 m. över golvet visade tecken till sönderdelning. Denna sönderdelning, som inträdde ung. vid $+110^{\circ}\text{C}$. övergår lätt till antändning.

Slutligen visade en maximitermometer, som satt 1,20 m. över golvet $+35^{\circ}\text{C}$. Vid rekognosceringen, som i krypande ställning verkställdes för att finna trappan, kunde konstateras att någon nämnvärd temperaturstegring ej rådde vid golvet.

Den från vinden nedträngande hettan har således medfört att i lagerrummet följande olika temperaturer förefunnits. Vid taket, beläget 3,40 meter över golvet $+550^{\circ}$, 1,70 meter över golvet $+110^{\circ}$, 1,20 m. över golvet $+35^{\circ}$ medan vid golvet normal temperatur rått. Temperaturskillnaden har således varit ganska stor. Även om i detta fall förhållandena

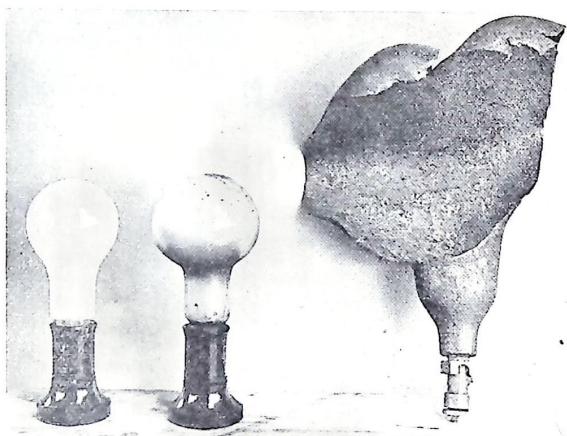

Bild 2. Totalapparatus söndersprängda kolsyrebehållare och den deformerade glödlampan.

äro något säregna, därigenom att hettan trängt ned genom ett hål uppifrån, kan man nog även i brinnande rum räkna med liknande temperaturdifferenser. **Glöm därför ej att vid eldsläckningsarbete, även med rökmask, intaga låg arbetsställning.**

Frågar man sig efteråt, sedan dessa temperaturer äro kända, hur det skulle gått, dit trappan vid rekognosceringen hade påträffats och framträngning den vägen försökts, kommer man till den slutsatsen att detta sannolikt ej lyckats. Ty om temperaturen vid lagerrummets tak nådde 550°C var den säkerligen betydligt större över vindsgolvet, dit framträngande måste ske för att nå elden. Möjligen kunde även eventuella sticklågor genom trappöppningen utgjort en viss fara.

Att upptagningen av avluftningshålet i taket och därmed förenad luftomsättning är den omständighet, som sänkte temperaturen i lagerrummet är tydligt,

eftersom intet vatten användes. Men utluftning bidrager säkerligen även i hög grad att sänka temperaturen å vinden, kanske i högre grad än man vanligen föreställer sig, ty då de heta förbränningssgaserna få tillfälle att avgå, taga de med sig större delen av den värme, som vid förbränningen bildas. Att temperaturen i själva eldhärden på grund av den ökade lufttillförseln tillfälligt något stegras har ingen betydelse, då brandmännen kunna tränga fram och göra gott bruk av släckningsmaterielen.

Fastställande av den temperatur, som förekommit i lagerrummet ger således anledning till den slutsatsen, att beredande av avlopp för rökgaserna genom taket mer än andra åtgärder bidragit till eldens snabba begränsning. Det är icke osannolikt, att med de temperaturer, som rådde i lagerrummet och å vinden, en häftig övertändning av både vind och lagerrum kunnat inträffa, om

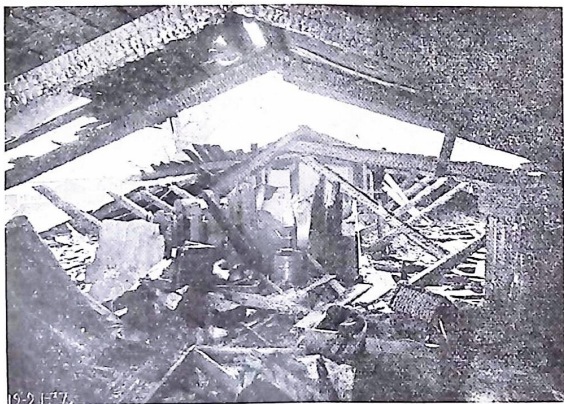

Bild 3. Den avbrända delen av vinden sedd från trappmynningen.

brandgaserna någon tid tvingats stanna kvar, vilket blivit fallet om huvudvikten av arbetet lagts på framträngning över trappan. Trots de hjälpmedel, som i form av rökmasker, asbestkläder m. m. står den nutida brandmannen till förfogande, bör man dock alltid hålla fast vid att arbetsförhållanden, som överensstämmer med människokroppens natur, städse bör eftersträvas, enär detta alltid ger det bästa arbetsresultatet.

Under branden inträffade ett par mindre explosioner. Den allmänna förekomsten av gasbehållare för svetsning och skärning, är som bekant förenad med vissa risker för brandmännen. Arbetsledningen på platsen förklarade emellertid, att inga dylika gasbehållare funnes inom lokalerna, men förmodade att smällarna kunde härröra från ett par större elektriska glödlampor, som lagrats på vinden.

Efter branden visade det sig att

explosionerna härrörde sig från kolsyrebehållarna på två Totalapparater. Den ena behållaren var helt uppfläkt, medan på den andra ventilen kastats av och som en projektil gått ut genom en fönsteröppning, genom vilken släckningsarbeten bedrevs, för att efter att hava genomborrat en fönsterruta på ett bredvidliggande magasin bliva liggande i detsamma. Det vore minst sagt fatalt om släckningsmanskap under arbete skulle skadas av på platsen förvarad lättare eldsläckningsmateriel. Det inträffade ger anledning till att påpeka, att eldsläckningsapparater med komprimerad gas böra utplaceras med omtanke.

Då elektricitetsverket, som i stor utsträckning är hänvisat att begagna icke elektriskt ledande eldsläckningsmedel, disponerar ett rätt stort antal Totalapparater har dessa vad beträffar träbyggnader nu placerats i särskilda skåp utanför ingångsdörrarna.

Torsten Mohlin.

Fördelen av organiserad släckningshjälp.

Den 29 sistlidne november begärdes per telefon till brandchefen i Falköping släckningshjälp från Mönarps egendom 11 km. sydsydväst om staden, då brand uppstått i fodret på ladugårdens höskulle.

Ladugården är en 80 m. lång och 16 m. bred byggnad. Dess väggar äro till något mer än halva sin höjd uppförda av sten och murbruk, s. k. gjuthus, under det att återstoden utgöres av stående bräder. Ladugårdstaket södra hälft är klädd med plåt, dess norra del är belagd med spån. En 65 m. lång och 15 m. bred loge, jämnlopande med ladugården, befinner sig på endast 20 m. avstånd från kostallet. Till stallbyggnaden för hästar, varav gården äger ej mindre än 73 stycken, utgjorde mellanrummet ca 65 m. En tämligen frisk vind svepte över de väldiga mossar, vilka omgiva den låga kulle, där den c:a 800 tunnland stora egendomen är belägen.

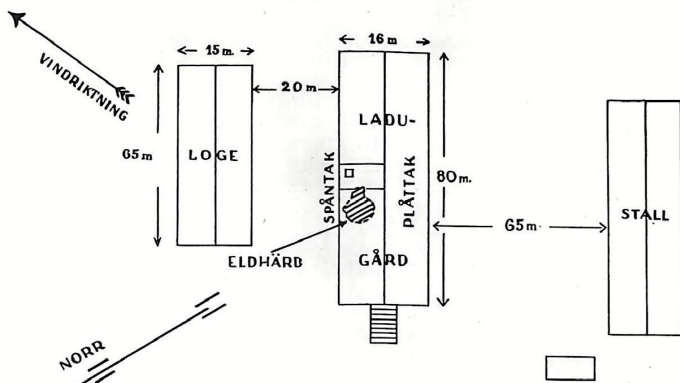
Vid eldens upptäckt, som gjordes av en av fodermaskarna vid hämtning av foder å skullen, konstaterades, att det glödde och brann i ett parti agnar, förvarat ungefär i ladugårdens mitt på rännets norra sida, alltså under den takspånsklädda delen av taket. Godsägaren, direktören N. M. Nyberg, förlorade emellertid icke besinningen. Genom ringning i "vällingklockan" sammankallade han gårdens folk, befallde djurskötare och drängar att börja lossa kornas bindslen och begärde hjälp hos Falköpings brandkår. De lågor, som trängde ut från den brinnande agnhögens fria sida, sökte han dämpa med vattenbegjutning från några kemiska eldsläckningsapparater och hinkar.

Vid telefoneringen till brandchefen upplystes, att betryggande vat-

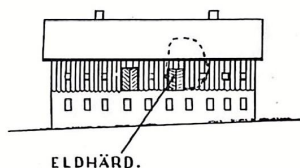
tentillgång fanns c:a 300 m. från ladugården. Brandchefen anhöll, att en man skulle möta brandbilen på landsvägen närmast den plats, där vatten kunde tagas, och lovade att skyndsamt fara till brandstället, då avtal förefunnos mellan brandförsäkringsanstalten, där huset var försäkrat, och Falköpings stad.

Efter 14 minuter anlände brandchefen och 5 brandmän med bil och motorspruta till egendomen. Någon mötande "lots" på vägen hade emellertid icke iakttagits. Denne stod nämligen på ladugården och meddelade, att brandbilen kört förbi den stora utfallskanal, där vatten kunde tagas. På grund härav måste fordonet med motorsprutan köra tillbaka 0,5 km. Det visade sig nämligen, när ledningen var utlagd, att avståndet från bron över kanalen till eldhärden utgjorde, icke uppgivna 300 m. utan det dubbla avståndet. Lyckligtvis medförde brandbilen 630 m. slang, varför ledningen även kunde grenas till 2 strålar, om ingen av slangdelarna gick sönder. Ledningen kom ut i rykande fart på så sätt, att varje brandman fick två drängar, vilka tremannagrupper i språngmarsch lade ut ledningen. På grund av "lotsens" försummelse att möta brandbilen vid vattentäkten, förspilldes dock ett par värdefulla minuter.

Vid brandpiketens ankomst var situationen ganska kritisk. Under det brinnande fodret stoda 200 nötkreatur, vilkas bindslen höllo på att lösgöras. På sidorna om det antända förrådet av agnar och i omedelbar anslutning befunno sig, dels hö till 3 å 4 meters djup, dels höskullens yttervägg av trä. Nedanför låg trägolvet och ovanför spåntaket, fullt av damm och spindel-

LADUGÅRDEN I PROFIL.

VÄG

TILL LANDSVÄGEN

MANBYGGNAD.

väv. De kemiska eldsläckningsapparaterna voro tömda. Ingen spruta fanns att tillgå. Då vinden låg mot den bredvidliggande logen, hade ett väldigt bål kunnat uppstå, därest elden ej kunnat dämpas.

Då vattnet efter 5—6 min. nått strålrören, duschades först spåntaket invändigt vått och rent. Ett försök att med förefintligt vatten-tryck bespruta de brinnande agnarna måste ögonblickligen uppgivas, emedan det uppstod ett helt fyrver-

keri av gnistor, vilka lätt kunde antända intilliggande höförråd. En helt annan metod måste användas. Av våta agnar gjordes en fördämning på golvet, vilken fylldes med vatten. Under det att en strilstråle höll de små, slickande lågorna i schack, förde brandmännen och gårdens folk med gafflar och grepar ned de glödande agnarna i dammen på golvet, där de släcktes och genom en glugg i väggen lämpades ut ur ladugården.

Till en början vidgade sig eldhärden, ju längre brandmanskapet trängde in i den glödande och förkolnade massan, vilken syntes tyda på självantändning och initialbrand i det inre av agnhögen. Efter ett par timmars spännande och svett-drypande arbete av ett dussin karlar kunde man konstatera, att brandhärden nått sitt maximum och började krympa samman. Efter ca fem timmars arbete var den antända delen av agnförrådet släckt och bortskaffad från skullen, samt faran avvärd. Då rökbildningen å rännet var tämligen lindrigt, hade korna kunnat kvarstå i ladugården. De voro givetvis lösta och färdiga att drivas ut, därest släckningsmanskapet icke kunnat göra sig till herre över elden.

De brunna agnarna utgjorde omkring 40 kbm. varjämte något hö blev vattenskadat. Antändning av höskullens golv, vägg och tak kunde dessbättre förhindras, varför endast obetydliga vattenskador å gjutväggen under brandstället uppkommo.

Ladugården var försäkrad i ett brandstodsbolag för 40,000 kr., fodret för 20,000 och nötkreaturen för 50,000 i ett annat. Logen, som

på grund av sin närhet till ladugården och vindriktningen knapast hade kunnat räddas, därest ladugården brunnit, hade ett försäkringsvärde av 10,000 kr. Då brandstodsersättningen för båda bolagen enligt uppgift lär hava reglerats till 619 kr., torde släckningshjälpen kunna betecknas såsom värdefull.

Att rekvirerad släckningshjälp från avlägsen ort, såsom i detta fall, lyckas rädda det hus, där elden börjat, måste emellertid betraktas såsom ett undantag. I regel torde nog endast spridning av elden till närliggande hus kunna genom släckningshjälp förhindras. För omedelbart ingripande vid eldsvådetillbud synes alltså varje större egendom, stationssamhälle, fabrik, kommun o. d. böra sträva efter att bilda en frivillig brandkår, som håller elden i schack, tills släckningshjälpen anländer. Av helt naturliga skäl kan insatsen till främmande riskers skydd endast bli relativt blygsam, då det egna samhället i första hand måste tillgodoses.

BENGT RAAB.

Brandchef i Falköping.

Tidskriften utkommer med 10 nummer årligen.

Årsprenumeration sker direkt hos Centralstyrelsens Expedition, Styrmansgatan 1, Stockholm. Prenumerationspriset är 4: — kr. för enskilda exemplar och 2: — kr. pr ex., då minst 5 ex. samtidigt rekquireras.

Annonspriserna pr gång äro:

Första eller sista annonssidorna — efter överenskommelse.

Helsida	60 kr.		Kvartsida	15 kr.
Halvsida	30 „		Åttondelssida	8 „

Vid annonsering minst 4 ggr lämnas 15 % rabatt.

Eftertryck ur tidskriften medgives endast om källan anges.

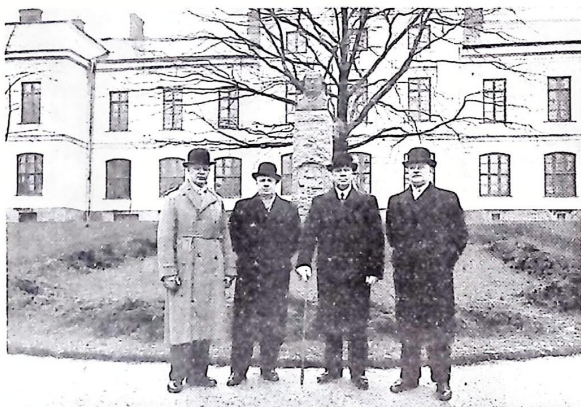

RIKSFÖRBUNDET.

Nyanmälda kårer.

B. Häverödal
Lenna bruk.
Väddö.
Åkersberga.	P. Horred.
Fengersfors bruk.
Sättila.
C. Funbo.
Hållnäs.
Tolfta.
Åsunda norra.	R. Flakeberg.
Rödesund.
D. Helgona-Råby och Bärbo.
Sofienlunds gård.
Södertuna gård.
Ärla.	S. A.-B. Arvikaverken, Charlottenberg.
Edsvalla bruk.
Lennartsfors A.-B.
Mangskog.
Nykroppa järnverk.
E. A.-B. Arctic.
Jonsberg.
Lodby sulfittfabrik.
Malexander.	T. Askers härad.
Hasselfors.
G. Diö.	U. Fjärdhundrabygden.
Köpings mek. verkstads A.-B.
H. Grönskåra.
Järeda.
Kalmar tändsticksfabrik.
Mörlunda-Tveta.	W. Bergverks A.-B. Vulcanus.
Äppelbo.
K. Asarum.
Svängsta-Åkeholm.	X. Bjuråkers kommun.
Stocka sågverk.
Ströms Bruks A.-B.
L. Skälderviken.
Stidsvigs & Hälsingborgs
Limfabrikers A.-B.
Vitemölla.	Y. Bollsta bruk.
Dynäs A.-B.
Nensjö sulfatfabrik.
Nyland.
Utansjö sulfittfabrik.
Ytterlännäs.
Svanö A.-B.
M. Bjuv.
Höganäs-Billesholms A.-B. i
Skromberga.
Höganäs-Billesholms A.-B. i
Höganäs.
Löberöd.
Sjöbo allmänna.	AC. Bureå.
Burträsk.
Fredrika.
Norsjö.
Robersfors bruk.
Rundviks ångsåg.
Sandviks ångsågs A.-B.
Vilhelmina.
N. Falkenberg.	BD. Piteå.
Sandträsk.
O. Bovallstrand.
Inlands fabriker.	

Riksförbundets Arbetskommission.

fr. v. v. brandchefen N. Grönvall, Göteborg, Riksförbundets sekreterare, kapten E. Gillner, f. brandchefen, överstelöjtnant R. Stridbeck, Borås och brandchefen, H. Selldén, Stockholm.

Centralstyrelsen

har å sammanträde den 12 mars beslutat förlägga förbundsmötet till Stockholm den 30 och 31 nästkommande augusti. I samband med förbundsmötet kommer den 28 och 29 augusti ett konsulentmöte att äga rum.

Centralstyrelsen vill härmed uppmana herrar brandchefer att söka erhålla kommunalt eller annat bidrag för beivrande av mötet.

Utmärkelse.

Brandchefen i Karlstad, kapten A. A. Engström har tilldelats guldmedaljen "för berömliga gärningar", femte storleken. Han räddade med fara för eget liv den 20 december förra året en brandförman, som trängt in i en brinnande byggnad på Orrholmen i Karlstad och som vid en explosion blivit liggande avsvimnad i den täta röken.

Kapten Engström är Riksförbundets brandkonsulent i Värmlands län.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Älvsborgs läns brandkårsförbund.

Brandkonsulenter: Överstelöjtnant R. Stridbeck. Exp.: Sven Eriksonplatsen 1, Borås. Tel. 1576.

F. d. Brandchef C. Hallin. Trollhättan. Tel. 321.

Ur redogörelse över verksamheten under år 1936.

Verksamheten i allmänhet.

Det av Brandkårsförbundet under 1936 — förbundets sjuttonde verksamhetsår — utförda arbetet kan sägas hava berett brandväsendet i länet en god utveckling. Icke blott antalet till brandkårsförbundet anslutna brandkårer har ökats, utan brandkårer hava även tillkommit på orter, där intet brandvärn förut förefunnits. På liknande orter hava förarbeten bedrivits och sammanträden hållits under brandkonsulenternas medverkan med resultat, att några nya brandkårsföreningar bildats och utsikter erhållits för tillkomsten av nya släckningskårer.

Brandkårerna hava givits utbildning i eldsläckning dels genom föreläsningar, belysta med skiop-tonbilder och dels genom undervisande övningar på sannolika eldsvådeplatser. Instruktionskursen vid förbundsmötet var även inriktad på brandkårens utbildning. Av förbundets 72 brandkårer hava 66 st. erhållit konsulenternas medverkan vid övningar, och vid 36 st. brandkårer hava föreläsningar i eldsläckningslära hållits. Förbundet har vidare bistått en hel del brandkårer med utredningar, råd och upplysningar beträffande brandkårsangelägenheter.

Vid landstingets inrättningar hava konsulenterna besiktigt brand-

redskapen, övat personalen i livräddning och brandredskapens användning samt avgivit förslag om förebyggande brandskyddsåtgärder.

Föreläsningar hava hållits för eleverna vid några folkhögskolor angående förordningar berörande brandväsendet m. m. samt beträffande förebyggande brandskydd och eldsläckningsväsendets organiserande.

Medlemsanslutningen.

Sju brandkårer hava under året tillkommit i förbundet nämligen: Elektrokemiska A.-B:s i Bohus, Fengersfors, Gustafsfors, Mustadfors, Skåpafors, Västra Tunhems och Örby brandkårer. Emellertid har Garns Varvs brandkår upphört på grund av varvets nedläggande, varför antalet brandkårer under 1936 ökats med 6 st. eller från 66 förra året till 72 st. 1937.

Landstingets inrättningar äro fortfarande 30 st.

Antalet enskilda medlemmar i förbundet var samma som föregående året. Lena och Långareds Brandstodsbolag har tillkommit, men V.-göta-Dals Köpmäns Brandförsäkringsbolag bidrog ej med någon avgift.

Räkenskaperna 1936 framgå av nedanstående uppställning, som är en avskrift av den avgivna revisionsberättelsen.

Inkomster:

Behållning från 1935	Kr.	1,650 : 59
Försåld litteratur	"	6 : 25
Landstinget, avgifter för 30 inrättningar	"	600 : —
Anslag från Elfsborgs läns Bradstodsbolag	"	2,000 : —
Medlemsavgifter från 72 brandkårer	"	747 : 20
Medlemsavgifter från 6 enskilda medlemmar	"	61 : 60
Riksförbundet, bidrag till instruktionskurser	"	250 : —
Riksförbundet för porton vid inkas. av årsavgifter ..	"	16 : —
Bankränta 1936	"	68 : 02

Summa inkomster kronor 5,399 : 66

Utgifter:

Expeditionskostnader	Kr.	363 : 92
Avgifter till Riksförbundet för prenumeration	"	77 : —
Inventarier och litteratur	"	140 : 85
Skiptikonbilder och fotografier	"	201 : 95
Konsulentkostnader i norra länsdelen	"	1,067 : 55
" i södra länsdelen	"	1,284 : 67
Instruktionskursen i Bengtsfors	"	248 : 85
Sekreterarearvode	"	200 : —
Kassaförvaltarearvode	"	150 : —

Summa utgifter 3,734 : 79

Överföring till pensionsfonden av 6 ensk. medlemsavg. 60 : —

Kronor 3,794 : 79

Behållning till 1937, inestående i bank

" 1,604 : 87

Kronor 5,399 : 66

Älvsborgs läns Brandstodsförbunds Stipendiefond.

Inkomster:

Behållning från 1935	Kr.	104 : 59
6 st. enskilda medlemsavgifter 1936 à 10 kr.	"	60 : —
Bankränta 1936	"	2 : 60

Kronor 167 : 19

Utgifter:

Behållning till 1937, inestående i bank

Kronor 167 : 19

Förbundsmötet avhölls den 15 augusti i Bengtsfors. Representerade voro 25 brandkårer. Av beslutet anfördes följande:

Ansvarsfrihet beviljades styrelsen och kassaförvaltaren för 1935 års förvaltning.

Styrelsen utgöres av: Ordförande, Landshövding A. von Sneidern, vice ordförande, överstelöjtnant R. Stridbeck, ingenjör M. Wenander, Dalsjöfors, brandchefen S.

Mångberg, Vänersborg, f. d. riksdagsman C. Lorentzon, Ledet, disponent C. Brusewitz, Limmared, brandchefen H. Nelson, Kinna, brandchefen C. Hallin, Trollhättan och godsägare S. Dicander, Uplo.

Styrelsesuppleanter: Brandchef Hj. Janson, Amäl, nämndeman N. Andreason, Skene, brandchefen E. Stenberg, Lerum, direktör R. Claesson, Uddebo, kapten R. Kindgren,

Viskafors och brandkårskassör H. Peterson, Brälanda.

Medlemsavgifterna för 1937 bestämdes till samma som förut d. v. s. för brandkår 20 kr., varav 10 kr. till Brandkårsförbundet och 10 kr. till Riksförbundet samt för enskilda medlemmar 10 kr. Avgifterna skola inkasseras genom Brandkårsförbundet.

Stadgar för förbundets stipendiefond antogs. Fondens ändamål skall vara att genom stipendier bereda chefer och vice chefer för brandkårer, tillhörande Älvsborgs läns Brandkårsförbund, vilka visat duglighet och intresse för sina befattningar, bidrag till viss tids studier vid kasernerad brandkår för att därmed utveckla sina kunskaper och sin förmåga att leda brandkårens verksamhet och släckningsarbeten. Fonden bör ej börja användas förr än den uppgått till minst 2,000 kronor, varefter ränteavkastningen får användas för det avsedda ändamålet. I samband härmed beslöt förbundsmötet, att årsavgifterna från enskilda medlemmar skulle tills vidare tillföras stipendiefonden.

Kurs för brandkårsledare i enlighet med framlagt förslag uppdrogs att verkställande utskottet att anordna under 1936 eller 1937.

Angående telefonstationers öppethållande nattetid eller under stängningstider i övrigt meddelades att Brandkårsförbundet gjort framställningar härom till Telegrafverkets myndigheter, vilka framhållit, att hinder ej möter för telefonstationernas föreståndare att åtaga sig förmedla meddelanden om eldsvådor även under nämnda tider mot en särskild avgift, vanligen 1 kr., men ansåge sig telegrafverket icke kunna ålägga stationsföreståndarna detta som en skyldighet utan endast när personal funnes hemma å statio-

nen. På grund härav böra brandkårer å platser, där icke redan telefonstationen hålles öppen hela dygnet om, hänvända sig till telefonstationernas föreståndare och få denna viktiga fråga ordnad.

Förbundsmötets offentliga del. Ordföranden i Bengtsfors köpings kommunalfullmäkt. landsfiskal R. Larson hälsade förbundet välkommet till Bengtsfors.

Brandkårsförbundets ordförande framförde förbundets tack för hälsningen och önskade alla de närvarande välkomna till årets förbundsmöte och instruktionskurs samt förklarade mötets offentliga del för öppnad.

Instruktionskursen.

Denna instruktionskurs, som var den trettonde av förbundet anordnade, påbörjades därpå och fortsatte även under följande dag. Ledare för kursen var överstelöjtnant Stridbeck med biträde av personalen vid Bengtsfors och Eds brandkårer. I kursen deltog 105 brandmän från 27 olika brandkårer.

Ur programmet må anföras följande:

Den 15 augusti.

Föredrag. "Vattentillgångars ordnande för motorsprutors användning vid eldsläckning" samt "Redogörelse för innebörden i brandförsäkringsbolagens nya överenskommelse rörande ersättning för släckningskostnader" — båda föredragen av överstelöjtnant Stridbeck. "Om rök, gaser och rökmasker" med synnerligen belysande prov på olika rökfilters skyddsförmåga — av hr G. Carlquist från firman Birger Carlson i Stockholm.

Praktiska övningar med rökmasker utfördes under ledning av herr Carlquist.

Uppvisning av utställda motorsprutor.

Den 16 augusti.

Besök å Bengtsfors nya brandstation, varvid brandchef Larson lämnade en redogörelse över brandväsendet i Bengtsfors köping och brandkårens materiel.

Tillämpningsövning av Bengtsfors köpings och Bengtsfors Sulfit A.-B.'s brandkårer avseende ingripande mot brädgårdseldsvåda samt därefter genomgång av det allmänna släckningsförfarandet och åtgärder vid dylika eldsvådor.

Studiefärd företogs därefter till brandkåren i Ed, där major C. G. Högman lämnade en redogörelse över de säregna byggnadsförhållanden, som rått och ännu rådde i Eds municipalsamhälle, varefter brandchef T. Taube meddelade om brandväsendet i Ed och därpå visade en brandkårsuttryckning jämte tillämpningsövning med angrepp mot övertänt boningshus.

Instruktionskursen avslutades därefter i Ed.

Brandkårsförbundets styrelse hade under 1936 två sammanträden i samband med förbundsmötet i Bengtsfors den 15 aug., varvid bl. a. till sekreterare och kassaförvaltare omvaldes överstelöjtnant R. Stridbeck och till ombud vid Riksförbundets möten utsågos ordföranden och vice ordföranden med brandcheferna H. Nelson och S. Mångberg som suppleanter.

Brandkårsförbundets övriga förhållanden under 1936.

Verkställande utskottet, som bestått av överstelöjtnant R. Stridbeck, ingenjör M. Wenander och brandchef H. Nelson, har under året behandlat ett flertal ärenden angående förbundets utveckling och ekonomi, konsulentverksamheten och brandkårens berörande angelägenheter.

Brandkonsulenternas verksamhet under 1936.

Såsom brandkonsulenter hava tjänstgjort: i södra länsdelen överstelöjtnant R. Stridbeck och i norra länsdelen brandchef C. Hallin.

I s. länsdelen har konsulenten besökt samtliga 39 brandkårer och därvid undervisat vid övningar hos 34 kårer. För 36 brandkårer har konsulenten haft föreläsningar med skioptikonbilder om eldsläckningsläran. Förberedande organisationsarbete för nya brandkårens bildande har utförts på 15 platser, varvid brandkårsföreningar konstituerats i Fåglavik, Vegby och Sätilla, ehuru brandkårer där icke hunnit organiseras före årets utgång. Landstingets samtliga 16 inrättningar inom södra länsdelen hava ävenledes besökts och övningar med personalen m. m. hållits å de flesta inrättningar. Av de lokala brandstodsbolagen inom södra länsdelen hava 15 st. besökts av konsulenten för ernående av samarbete för brandväsendets utveckling. Vid några folkhögskolor har konsulenten hållit föreläsningar för eleverna för att väcka dessas intresse för brandkårsrörelsen. Dessutom har av konsulenten utförts förberedande arbete i norra länsdelen under överläggningar med kommunernas styrande i Starrkärs och Upphäradss socknar.

I norra länsdelen har konsulenten besökt samtliga 33 brandkårer och därvid undervisat vid övningar hos 30 kårer. Förberedande organisationsarbete för nya brandkårens bildande har utförts på en del platser. Landstingets samtliga 14 inrättningar inom norra länsdelen hava ävenledes besökts och övningar med personalen m. m. hållits å de flesta inrättningar.

Båda konsulenterna hava på Riksförbundets bekostnad bevis-

tat Riksförbundets konsulentmöte och årsmöte i Söderhamn.

Nyanskaffning av redskap m. m. under 1936.

Brandbilar hava anskaffats av brandkåreerna i: Alingsås, Bengtsfors, Bollebygd, Erska, Fristad, Sjuntorp, Nääs fabriker, Tranemo, Ulricehamn, Västra Tunhem och Örby.

Motorsprutor hava inköpts av brandkåreerna i: Fengersfors, Häfreström, Rydboholm, Sandhult-Hedared, Vargön, Västra Tunhem, Äspered, Ödeborg och Örby.

Mängden av slang, rökmasker, utrustningspersedlar m. m. har utökats vid flera kårer.

Nya brandstationer hava uppförts i Tranemo och Viskafors, varjämte brandstationen i Brålanda utbyggs.

Branddammar hava anlagts i Fristad, Rävlanda och Örby.

Anslag från kommuner (städer, köpingar och municipalsamhällen ej medräknade) hava erhållits av följande brandkårer: Blidsberg 50 kr., Sandhult-Hedared 4,000 kr., Lerum 1,500 kr., Rävlanda 1,100 kr., Bollebygd 100 kr., Örby 2,000

kr., Hyssna 100 kr., Uddebo 500 kr., Hultafors 100 kr.

Anslag hava lämnats av följande lokala brandstodsbolag: Bollebygds härads bolag 100 kr. till Bollebygds och 100 kr. till Hultafors samhälles brandkårer, Björke härads bolag 575 kr. till Stora Mellby brandkår, Sandhult-Hedareds bolag 2,000 kr. till Sandhult-Hedareds brandkår, Toarps bolag en motorspruta m. m. till Äspereds brandkår, Sättila bolag 2,000 kr. till Hyssna brandkår och 7,500 till blivande brandkår i Sättila samt Norra Kinds bolag 3,000 kr. till blivande brandkår i Vegby.

Bäcke brandkår har erhållit en donation för en del nyanskaffningar.

Av brandkårsfester hava brandkåreerna haft nedan angivna nettobehållningar: Bollebygds brandkår 1,850 kr., Rävlanda brandkår 1,160 kr., Tranemo brandkår 700 kr., Örby brandkår 2,620 kr. samt Fåglaviks brandkårsförening 700 kr.

Riksförbundets medalj i brons har under året tilldelats brandmannen vid Alingsås brandkår K. Martinson.

MEDDELANDE.

Skumnyheter.

Det arbetas alltjämt ivrigt på att förbättra skumframställningsmetoderna och det förefaller, som om luftskummet med tiden skulle bli ett eldsläckningsmedel att räkna med även för bränder, där det ej gäller eldfarlig olja. Sannolikt är man också inne på riktigare linjer, då man strävar att skapa ett släckningsmedel, som

kompletterar vattnet än de sedan gammalt ofta återkommande försöken att genom tillsatts av vissa ämnen söka höja vattnets eldsläckningseffekt. Vattnet i och för sig är, då det träffar eldhärden, ett så gott släckningsmedel att någon praktiskt användbar höjning av släckningsverkan ej torde vara möjlig att åstadkomma.

A.-B. Pumpindustri demonstrerade den 17 och 18 februari i Stockholm vissa nyheter med det s. k. **Kometstrålröret**. Kometstrålrörets ursprungliga princip är att vatten genom en vanlig slang under gott tryck föres in i strålröret, där genom ejektorverkan skummedel och luft insuges. Skummedlet bär strålföraren på ryggen i en tornister som med en smal slang är ansluten till strålröret. Luften insuges genom strålrörets bakre del. Till brandmannens utrustning hör emellertid numera bl. a. rökskyddsapparater, som belasta strålföraren. De större apparaterna äro dessutom oftast placerade på brandmannens rygg. En ytterligare belastning av strålföraren är därför ej tänkbar, varjämte slanganslutningen mellan tornistern och strålröret ur reträttsynpunkt är betänklig. Det måste därför för kometskummets användning betecknas som ett stort framsteg, att skummedlet numera kan tillföras både i pumpen och i slangledningen mellan pumpen (brandposten) och strålröret. Den elegantaste metoden är den sistnämnda, ty den fordrar inga anordningar vid själva pumpen och kan dessutom även användas, då vatten tages från brandpost (under förutsättning att brandposttrycket är gott). Vid metoden insattes i slangledningen en mellaninjektor, som i motsats till tidigare konstruktioner ej fordrar några extra ledningar för skummedlet. Tryckfallet i mellaninjektorn är endast 0,2 kg. och den av injektorn insugna skummedelsmängden kan regleras för en skumkvantitet mellan 2-5 kbm/min.

En annan nyhet var tillsättande av ett hårdningsmedel, avsett att göra skummet motståndskraftigare mot eldens inverkan. Det är tydligen ett försök att åter taga upp den gamla idén att öka släck-

ningsmedlens effekt med vissa kemikalier, vilka vid upphettning bilda en skorpa över de begjutna föremålen. Det förefaller som om denna idé skulle vara ändamålsenligare, då det gäller skum än vatten. Detta med hänsyn till skummets användning som brandsegel, således till skydd utanför eldgränsen. Hårdningsmedlet, som lär vara billigt, tillföres släckningsvattnet i slangledningen och åtgången är 500 gr. pr kbm. skum. Vid proven begöts en skärm av juteväv med sålunda hårdat skum och uppställdes invid en med olja fylld bassäng, vilken antändes. Då någon jämförelse med vanligt skum ej gjordes, är det svårt att yttra sig om hårdningsmedlets värde. Motståndsförmågan mot lågorna, som slickade skärmen, syntes dock vara god.

Särskilt intressant var demonstration av en transportabel behållare med vatten, skummedel och tryckluft. Två metoder visades. Vid den ena pressades vattnet med 6 kg:s tryck jämte skumvätskan ut i slangledningen av tryckluften, vilken således gör samma tjänst som en pump, varefter ett kometstrålrör anslöts till slangen. Aggregatet uppgavs lämna 3 kbm/min. och sammanlagt 6 à 7 kbm. Vid den andra metoden utpressas vatten och skumvätska med tryckluften och passerar en injektor, insatt vid vattenbehållarens tryckutlopp, som blandar luften och vätskan. Till slangen anslutes då ett vanligt strålrör, enär ingredienserna, luft, vatten och skummedel blandats redan vid vattenbehållaren. Kapaciteten med denna metod beräknas till 1 kbm/min och sammanlagda mängden till 6 à 7 kbm.

Principen med transportabla skumaggregat bör passa flyghamnar och vissa industrier.

Notiser.

Robert De la Gardie.

Den 27 febr. innevarande år avled f. landshövdingen greve Robert Dela Gardie i en ålder av 79 år. Med Robert Dela Gardie har en av den friv. brandkårsrörelsens främste pionärer i detta land gått ur tiden. När de första trevande försöken några år in på detta seklet gjordes i Skåne, för att få till stånd ett bättre brandförsvar på dess landsbygd skänkte Dela Gardie, som då var tämligen nybliven landshövding i Malmöhus län, sitt inflytelserika stöd åt detta arbete. Rörelsen hade givetvis en allt för ringa omfattning för att påkalla en landshövding som ordf. men han lät välja sig som hedersledamot eller hedersordf., vilket man vill kalla det, och han var på alla sätt behjälplig då så påkallades. När rörelsen hade nått en sådan omfattning och vunnit så pass tillslutning, att man vågade sig på att bilda ett

riksförbund, ställde sig Robert Dela Gardie i spetsen härför som dess förste ordf. Detta var år 1912 och befattningen beklädde han sedan ända till sin avgång som landshövding och till och med ett par år därefter eller närmare bestämt till år 1927, alltså i 15 år. Det var en arbetsam tid för förbundets styrelse. Det gällde att planlägga och organisera på ett klokt och förståndigt sätt med tanke på framtiden. Det gällde att skaffa pengar och vinna inflytelserika medarbetare och stödjare. Det gällde att entusiasmera och uppmuntra, det var täta och långvariga styrelsesammanträden och landshövdingen tröttnade aldrig och tvekade aldrig att inte bara ägna all denna tid åt arbete, utan även grundligt sätta sig in i frågor och problem, som det gällde att komma till rätta med. Det gällde att skapa respekt och vinna förtroende och framförallt, först och sist att ingjuta den rätta andan av frivillighet och tjänande. Allt arbete måste utföras utan någon tanke på ersättning, inte bara hjälp vid eldsvådor och olycksfall, utan även organiserandet av de friv. kårerna, övningar, utrustningar, allt måste göras frivilligt. Det gällde att skapa en verklig folkrörelse för hemmens skyddande och bevarande av ekonomiska värden. Ingen kunde ha större förutsättning för ingjutande av denna anda än landshövding Dela Gardie, och han skydde inga uppoffringar vid något tillfälle av vad slag det vara må. Arbetet fortgick ej alltid utan inre slitningar inom ledningen. Röster höjdes för ett mera forcerat arbete och mera påträngande åtgärder, särskilt då det gällde medelanskaffning, men ordf. ville gå sakta fram, konsolidera och ständigt ha fast mark under fötterna. Han ville skynda långsamt. Dela Gardie lyckades också i denna sin strävan och att

det var både klokt och lyckligt för den fortsatta utvecklingen visade sig mycket snart. Det bör i detta sammanhang erinras om, att den friv. brandkårsrörelsen allt ifrån början riktat sig till alla samhällsklasser. Några vare sig politiska eller sociala gränser ha aldrig existerat och att detta lyckats så väl att genomföra beror till icke ringa grad på den anda av samhörighet som Robert Dela Gardie ägde förmåga att ingjuta icke minst tack vare sin ovanliga förmåga att umgås med och intressera sig för alla med vilka han kom i beröring. Vid de stora årsmöten som voro verkliga folkmöten kände alla sig som ett med ordf. och på så sätt bereddes jordmännen för den fortsatta framgången.

För den som under dessa år hade förmånen att stå Robert Dela Gardie nära i detta arbete är det hugnesamt att få vittna om vad han verkligen betytt. Landshövding Dela Gardie var hedersledamot av Riksförbundet, ävensom innehavare av dess guldmedalj, och han är en av de främsta och den mest inflytelserika pionären på den frivilliga brandkårsrörelsens område.

Gustaf Eliasson.

Brandchef Victor von Vegesack död.

Brandchefen i Linköping, kaptenen friherre V. von Vegesack avled den 11 februari i sviterna av en olyckshändelse.

v. V. var född 1883. Han ägnade sig först åt den militära banan och avancerade till kapten. Han avlade gymnastikdirektörexamen och utnämndes år 1921 till gymnastiklärare vid Högre allmänna läroverket i Linköping.

År 1922 utnämndes v. V. till brandchef i Linköping. Under hans chefstid har brandkåren utvecklats synnerligen kraftigt tack

vare hans stora organisatoriska egenskaper och hans aldrig bristande intresse för brandväsendet.

Detta intresse tog sig uttryck icke endast beträffande Linköpings stads brandkår utan även då det gällde Östergötlands brandkårsförbund. Sålunda ställde sig v. V. välvilligt till förfogande som ledare för förbundets instruktionskurser och medverkade även själv som föredragshållare.

Svenskt brandväsende förlorar i v. V. en kunnig och begåvad brandman, aktad och ärad över hela vårt land.

Brandmästare C. T. Borg död.

Brandmästaren vid Borås brandkår Carl Theodor Borg avled den 21 januari efter en tids sjukdom.

Född i Karlsborg den 30/7 1881 erhöll Borg, efter tjänstgöring vid Karlsborgs artillerikår, anställning vid Borås brandkår år 1906. I en oavbruten följd av nära 31 år har Borg sedan ägnat sina krafter åt denna kår, varav sedan 1925 som brandmästare. År 1934 erhöll han Patriotiska sällskapets guldmedalj av 2:a storleken, och skulle om ett år avgått med pension.

Brandmästare Borg har nedlagt ett synnerligen intresserat och dugande arbete vid Borås brandkår, främst vid dess brandtelegraf, vilken han förestått. Detta inte minst vid den omfattande ombyggnad av brandtelegrafanläggningen som för några år sedan företogs. Hans kunnighet, särskilt på detta område, i förening med hans pliktrohet och goda, vänfasta väsen gjorde honom högt uppskattad av alla, såväl yrkeskamrater som andra, med vilka han kom i beröring.

Må han nu vila i frid efter sin långa arbetsdag i brandskyddets tjänst.